

TEMA 1

MEDI AMBIENT I DRET AMBIENTAL

1. NOCIÓ DE MEDI AMBIENT I PROBLEMÀTICA AMBIENTAL

A) MEDI AMBIENT: És el conjunt de components físics, químics, biològics i socials capaços de causar efectes directes o indirectes en un termini curt o llarg sobre els éssers vius i les activitats humanes (Conferència de les Nacions Unides sobre Medi Ambient, Estocolm, 1972).

DRAE: “conjunt de circumstàncies exteriors a un ésser viu”.

Ministeri de Medi Ambient d'Espanya: “Compendi de valors naturals, socials i culturals existents en un lloc i moment determinats que influeixen sobre la vida material i psicològica de l'home, i en el futur de generacions esdevenidores”.

STC 102/1995, de 26 de juny: “el medi ambient no pot reduir-se a la mera suma o juxtaposició dels recursos naturals i la seua base física, sinó que és l'entramat complex de les relacions de tots aquests elements que, per si mateixos, tenen existència pròpia i anterior, però la interconnexió dels quals els dota d'un significat transcendent, més enllà de l'individual de cadascú (...) ha estat configurat, des d'una perspectiva netament jurídica, com l'associació d'elements les relacions mútues dels quals determinen l'àmbit i les condicions de vida, reals o ideals, de les persones i de les societats”.

La UE diu que és “la combinació d'elements les complexes interrelacions dels quals constitueixen la configuració, l'entorn i les condicions de vida de l'individu i de la societat, tal com són o com són sentides”.

És un sistema format per elements naturals i artificials que estan interrelacionats i que són modificats per l'acció humana.

Es tracta de l'entorn que condiciona la forma de vida de la societat i que inclou valors naturals, socials i culturals que existeixen en un lloc i un moment determinats.

Els éssers vius, el sòl, l'aigua, l'aire, els objectes físics fabricats per l'home i els elements simbòlics (p. ex., tradicions) formen el medi ambient. La seua conservació és imprescindible per a la vida sostenible de les generacions actuals i de les esdevenidores.

El medi ambient inclou factors físics (clima i geologia), biològics (població humana, flora, fauna, aigua), i socioeconòmics (activitat laboral, urbanització, conflictes socials).

B) DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

“Desenvolupament que satisfà les necessitats de la generació present sense comprometre la capacitat de les generacions futures per tal de satisfer llurs pròpies necessitats” (Informe Brundtland, Comissió Mundial del Medi Ambient i del Desenvolupament, 1988).

Després de la Conferència de les Nacions Unides sobre medi ambient i Desenvolupament (Rio de Janeiro, 1992), el concepte de medi ambient va ser formalment assimilat dins de la noció més àmplia de “desenvolupament mediambiental sostenible”, objectiu que cal perseguir mitjançant el Pla d'Acció formulat en aquesta mateixa conferència: l'Agenda 21.

Carta dels Drets Fonamentals de la UE (DOCE 18/12/2000), feta a Niça el 7 de desembre de 2000, Art. 37:

“Protecció del medi ambient.

Les polítiques de la Unió integraran i garantiran d'acord al principi de desenvolupament sostenible un alt nivell de protecció del medi ambient i la millora de la seua qualitat”.

De la mateixa manera que l'Art. 45 CE, és un principi rector i no un vertader dret.

La sostenibilitat se sosté en 4 components clau:

- 1) Sostenibilitat entesa com la capacitat de mantenir la qualitat i la reproduïbilitat dels recursos naturals. L'entorn planteja límits a les activitats humanes, i en molts casos no és possible intercanviar el dany al medi ambient per algun altre benefici.
- 2) Sostenibilitat social, és a dir, capacitat per garantir les condicions per al benestar humà (seguretat, salut, educació), distribuïts uniformement entre les diverses classes socials.
- 3) Sostenibilitat econòmica, com a capacitat per generar ingressos i ocupació per a la població.
- 4) La cultura com a factor clau per al respecte al medi ambient.

C) CONTAMINACIÓ

És l'alteració nociva de l'estat natural d'un medi com a conseqüència de la introducció d'un agent totalment aliè a aquest medi (contaminant), fet que causa inestabilitat, desordre, dany o malestar en un ecosistema, en un medi físic o en un ésser viu. El contaminant pot ser una substància química, energia (com ara soroll, calor o llum), o fins i tot gens.

És sempre una alteració negativa i, en general, s'esdevé a conseqüència de l'activitat humana, que es considera una forma d'impacte ambiental.

D) ECOSISTEMA

El conjunt format per tots els factors biòtics d'una àrea i els factors abiòtics del medi ambient. És una comunitat d'éssers vius, amb els processos vitals interrelacionats (*The concept of the Ecosystem*, Universitat de Michigan).

És un sistema natural format per un conjunt d'organismes vius (biocenosi) i el medi físic on es relacionen (biòtop).

És una unitat formada per organismes independents que comparteixen el mateix hàbitat. Els ecosistemes solen formar una sèrie de cadenes que mostren la interdependència dels organismes dins del sistema.

Aquest concepte, que començà a encunyar-se en les dècades del 1920 i el 1930, té cura de les complexes interaccions entre els organismes que formen la comunitat (biocenosi) i els fluxos d'energia i materials que la travessen.

E) ECOLOGIA

És la disciplina que estudia la relació entre els éssers vius i el seu ambient. Un comportament ecològic protegeix els recursos del medi ambient per garantir la subsistència present i futura dels éssers vius.

F) ENSENYAR

“Ensenyar no és transferir coneixement, sinó crear les possibilitats per a la seua producció o la seua construcció. Qui ensenya aprèn en ensenyar, i qui ensenya aprèn en aprendre.” Paulo Freire.

2. DRET DEL MEDI AMBIENT

Conjunt de normes que regulen els efectes de l'activitat humana en la conservació i protecció de la vida a la Terra.

(Carlos Pérez Vaquero (2010): "Diez claves para entender el derecho del Medio Ambiente", *Noticias Jurídicas*)

És un dret que abasta totes les branques de l'ordenament jurídic.

Característiques:

- 1) Amplitud de la matèria que regula.
- 2) Interdisciplinarietat.
- 3) Ingerència necessària d'aspectes tècnics en la seua regulació.
- 4) Flexibilitat i expansió constant.
- 5) Importància dels textos de Dret Internacional.
- 6) Repartiment competencial Estat-CA.
- 7) Gran pressió dels poders econòmics en la regulació.